

ГОСУДАРСТВЕННОЕ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЕ УЧРЕЖДЕНИЕ

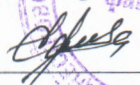
«Приднестровский государственный университет им. Т.Г.Шевченко»

Филологический факультет

Кафедра украинской филологии

УТВЕРЖДАЮ:

И.о. декана филологического факультета,

доц. /О. В. Еремеева/

«20» 2021 г.

РАБОЧАЯ ПРОГРАММА

на 2021/2022 учебный год

учебной дисциплины

«ИСТОРИЯ УКРАИНСКОГО ЛИТЕРАТУРНОГО ЯЗЫКА»

Направление подготовки:

1.45.03.01 ФИЛОЛОГИЯ

Профиль подготовки:

«Отечественная филология (украинский язык и литература)»

Для набора 2018 г.

квалификация (степень) выпускника

БАКАЛАВР

Форма обучения:

ЗАОЧНАЯ

Тирасполь 2021

**Рабочая программа дисциплины «История литературного родного языка» /
сост. Н. В. Пазина. – Тирасполь: ГОУ ПГУ, 2021 – 7 с.**

Рабочая программа предназначена для преподавания дисциплины «История украинского литературного языка» студентам заочной формы обучения по направлению подготовки бакалавра 45.03.01 «Филология».

Рабочая программа составлена с учетом Федерального Государственного образовательного стандарта высшего образования по направлению подготовки 45.03.01 «Филология», утвержденного приказом № 947 от 07.08.2014 для 4 курса бакалаврата.

Составитель /Пазина Н.В. ст. преп./

1. Цели и задачи освоения дисциплины

В системе профессионального филологического образования важное место занимает цикл лингвистических дисциплин.

Целями освоения дисциплины являются: изучение общих процессов развития, усовершенствования, обогащения украинского литературного языка и выработка его стилей, фонетических, грамматических, лексических, правописных норм на протяжении всего его исторического периода.

Задачи дисциплины:

- знание основных понятий истории основного языка, ее единиц и роли в формировании литературной формы украинского национального языка;
- представление об особенностях развития украинского языка, его фонетической, морфологической и синтаксической систем по их внутренним законам;
- понимание лингвистических и экстралингвистических факторов развития украинского литературного языка и знание основных исторических периодов в развитии украинского литературного языка.

2. Место дисциплины в структуре ООП ВО.

Данная учебная дисциплина входит в базовую часть Б1.Б.14.02 ФГОС-З+ по направлению подготовки ВО 7.45.03.01 «Филология», профилю «Отечественная филология (Украинский язык и литература)».

Междисциплинарные связи. Овладение практическими навыками во время изучения «Истории литературного родного языка» опирается на знания, полученные не только в процессе изучения курсов «Классические языки (старославянский язык)», «Историческая грамматика», но и тесно связана с такими предметами как: «ПКУЯ», «Фонетика и лексикология», «Актуальные процессы в современном украинском языке», «Орфография современного украинского языка», «Украинская диалектология» и «СТСЯ». Актуализируются также знания по истории и географии Украины.

3. Требования к результатам овладения дисциплиной:

Изучение дисциплины направлено на формирование следующих компетенций:

Код компетенции	Формулировка компетенции
ОПК-1	способностью демонстрировать представление об истории, современном состоянии и перспективах развития филологии в целом и ее конкретной области
ОПК-2	способностью демонстрировать знание основных положений и концепций в области общего языкознания, теории и истории основного изучаемого языка
ПК-1	способностью применять полученные знания в области теории истории основного изучаемого языка (языков) и литературы (литератур), теории коммуникации, филологического анализа и интерпретации текста в собственной научной деятельности

В результате изучения курса студенты должны

3.1. Знать:

- основные сведения об истории происхождения украинского языка;
- анализировать возникновение и формирование литературного языка;
- анализировать закономерности и основные тенденции их развития.

3.2. Уметь:

- анализировать тексты 11-20 ст., определяя связи книжные и речевые.

3.3. Владеть:

- навыками чтения литературных текстов всех жанров и эпох.

4. Структура и содержание дисциплины (модуля)

4.1. Распределение трудоемкости в з.е./часах по видам аудиторной и самостоятельной работы студентов по семестрам:

Семестр	Количество часов						Форма итогового контроля
	Трудоёмкос ть, з.е./часов	В том числе					
		Аудиторных				Самост работа	
		Всего	Лекций	Лаб. раб.	Практич. зан.		
7	3 з.е./108	42	16	-	26	30	
Всего:	3 з.е./108	42	16	-	26	30	Экзамен (36 часов)

4.2. Распределение видов учебной работы и их трудоемкости по разделам дисциплины

№ раздела	Наименование разделов	Количество часов				
		Всего	Аудиторная работа			Внеауд. работа (СР)
			Л	ПЗ	ЛР	
I	Вступ	12	2	2	-	8
II	Розвиток літературно-писемної мови до початку формування нової української літературної мови	32	2	2	-	28
III	Нова українська літературна мова	28	2	2	-	24
I-III	Підготовка до іспиту	36				36
Всього:		108	6	6	-	96

4.3. Тематический план по видам учебной деятельности

Лекции

№ п/п	Номер раздела дисциплины	Объём часов	Тема лекционного занятия	Учебно-нагляд. пособия
1	I	1	Предмет, завдання, значення курсу історії української літературної мови.	Таблиця
2	I	1	Періодизація ІУЛМ. Характеристика найважливіших пам'яток.	Картки
Итого по разделу часов:		2		
3	II	1	Літературно-писемна мова періоду Київської Русі. Літературно-писемна мова (XIV – I половини XVI ст.)	Таблиця
4	II	1	Літературно-писемна мова II половини XVI – I пол. XVII ст.	Таблиця
Итого по разделу часов:		2		
5	III	1	Початковий період нової української літературної мови (кінець XVIII – 40 р. XIX ст.). Розвиток української літературної мови в період від І. П. Котляревського до Т.Г. Шевченка.	Таблиця
6	III	1	Розвиток української літературної мови II половини XIX – поч. XX ст. в Східній Україні. Українська мова XX ст.	Карта

Итого по разделу часов:	2		
Всего:	6		

Практические

№ п/п	Номер раздела дисц-ны	Объём часов	Тема практического занятия	Учебно-нагляд. пособия
1	I	2	Риси і функції сучасної української літературної мови.	метод. посібник
Итого по разделу часов:		2		
2	II	1	Літературно-писемна мова Київської Русі	Таблиця
3	II	1	Літературно-писемна мова XIV – другої пол. XVII – XVIII ст.	Картки
Итого по разделу часов:		2		
4	III	1	Літературно-писемна мова другої пол. XVIII ст.	картки
5	III	1	Розвиток української літературної мови від І.П.Котляревського до Т.Г.Шевченка. Мова творів Т.Г.Шевченка.	картки з завданнями
Итого по разделу часов:.		2		
Всего:		6		

Лабораторные работы – не предусмотрены Самостоятельная работа студента

Раздел дисциплины	№ п/п	Тема и вид СРС	Трудоемкость (в часах)
Раздел I.	1	Джерела вивчення історії української літературної мови.	2
	2	Виникнення української мови серед інших слов'янських мов	1
	3	Виникнення української мови серед інших слов'янських мов	1
	4	Читання кириличних пам'яток	2
	5	Виконання тестових завдань та вправ	2
	Итого по разделу часов:		8
Раздел II.	6	Роль історико-політичних подій і культурних процесів в розвитку української літературної мови.	2
	7	Літературно-мовний білінгвізм.	2
	8	Виникнення протоукраїнської мови та формування фонетико-граматичних, лексичних і словотвірних особливостей в її двох діалектах: південно-західному і північно-східному.	2
	9	Рукописні історичні пам'ятки XI – XVII ст.	2
	10	Проблема відношення церковнослов'янської мови до староукраїнської літературної мови на народній основі.	2
	11	Фольклор як одне з найважливіших джерел староукраїнської літературної мови («Моління Данила Заточника», «Слово про загибель руської землі»).	2
	12	Загальна характеристика мовної ситуації в Київській Русі.	2
	13	Правописна строкатість пам'яток, писаних простою мовою на	2

		народній основі.	
	14	Виникнення братських шкіл (кінець XVI ст.), складання для них церковнослов'янських граматики; «Грамматіка словенская» Лаврентія Зизанія, «Грамматіка словенския правильное синтагма» Мелетія Смотрицького.	2
	15	Визвольна війна українського народу 1648-1654 рр. проти польського гніту; приєднання України до Росії.	2
	16	Заборона української мови з опорою на тлумачення її як «діалекту російської чи польської мови»	2
	17	Огляд наукових праць учених України та діаспори з історії української літературної мови (Михайло Максимович, Павло Житецький, Агатангел Кримський, Леонід Булахівський, Іван Огієнко, Олекса Горбач, Юрій Шевельов).	2
	18	Виконання тестових завдань та вправ.	4
	Итого по разделу часов:		28
Раздел III.	19	Строкатість у мові творів І.Котляревського лексичних, фонетичних і граматичних явищ.	2
	20	Елементи давньої української літературної мови в «Енеїді», мова п'єси «Наталка Полтавка».	2
	21	Використання поетами-романтиками мовних засобів в історичних думках, ліричних піснях, ритмічних синтаксичних фігур.	2
	22	Мовотворчість Т.Шевченка, його погляди на художнє слово.	2
	23	Збагачення української літературної мови новими лексичними і стилістичними засобами у зв'язку з розвитком суспільно-політичних відносин, науки, техніки й мистецтва.	2
	24	Мовні дискусії про становище, стан і шляхи розвитку української літературної мови.	2
	25	Культурна революція і поширення норм літературної мови в народних масах.	2
	26	Роль народної інтелігенції в розвитку української літературної мови.	2
	27	Основні напрями розвитку і джерела збагачення української літературної мови в різні періоди радянської доби.	2
	28	Виконання тестових завдань та вправ.	6
	Итого по разделу часов:		24
	29	Підготовка до іспиту	36
Всего:			66

5. Курсовые работы (см. ФОС)

6. Образовательные технологии:

Преподавание дисциплины предусматривает сочетание активных, пассивных и интерактивных образовательных технологий:

Семе стр	Вид занятия (Л, ПР, ЛР)	Используемые технологии	интерактивные учебные	Количество часов
7	Л	Полемічний виклад лекції		2
	ПР	Дискусія		1
	ПР	Тестові завдання, електронні види тестування		2
Всего:				5

7. Оценочные средства для текущего контроля успеваемости, промежуточной аттестации по итогам усвоения дисциплины и учебно-методическое обеспечение самостоятельной работы студентов (см. ФОС).

8. Учебно-методическое и информационное обеспечение дисциплины

8.1. Общая литература

1. Бабич Н. Історія української літературної мови: Практикум. – Л., 1993. – 205 с.
2. Іван Огієнко (Митрополит Іларіон), Історія української літературної мови / Упоряд. М. С. Тимошик. – К.: Наша культура і наука, 2001. – 440 с.
3. Русанівський В.М. Історія української літературної мови. Підручник. – К.: АртЕк, 2001. – 392 с.

8.2. Дополнительная литература

1. Бевзенко С. П. Система форм минулого часу у «Граматичі» М. Смотрицького. – В кн.: Східнослов'янські граматики XVI – XVII ст. К.: Наук, думка, 1982, с. 142 – 143.
2. Матвієнко А. Пересопницьке Євангеліє – видатна пам'ятка українського відродження ХУІ ст. – Дивослово. – № 5. – 2004.

Справочная литература

1. Ганич Д. І., Олійник І. С. Словник лінгвістичних термінів. – К., 1985.

8.3. Программное обеспечение и Интернет-ресурсы:

<http://uk.wikipedia.org/wiki>

8.4. Методические указания и материалы по видам занятий

1. Бабич Н.Д. Історія української літературної мови: практикум. – Львів, 1993.
2. Історія української літературної мови. Практикум. – Одеса, 2001.

9. Материально-техническое обеспечение дисциплины (модуля):

Заняття проводяться в комп'ютерному кабінеті, в лінгафонному кабінеті і в Центрі української культури, який обладнаний стендами, таблицями, схемами, портретами.

10. Методические рекомендации по организации изучения дисциплины (см. ФОС).

11. Технологическая карта дисциплины

Курс 4 група ФФ18ВУ62ОУ1 семестр 7

Преподаватель, который ведёт лекционные занятия Пазина Н. В.

Преподаватель, который ведёт практические занятия Пазина Н. В.

Кафедра украинской филологии

Модульно-рейтинговая система оценивания не введена.

Составитель:

ст. преподаватель
кафедры
украинской филологии

Н. В. Пазина

Зав. кафедры
украинской филологии,
к.ф.н., доцент

Е. Л. Якимович